

Den spanske syge

I dag er det Allehelgens Dag. Dagen, hvor vi mindes dem, der er døde i løbet af det seneste år.

I de seneste to år er vi dagligt blevet mindet om, hvor mange, der er døde af corona. Danmark har talt op, Europa har talt, ja hele verden har opgjort antallet af ofre for pandemien. Det har måske nok sat fokus på sygdommens alvor, men det har samtidig forvandlet sygdomsudviklingen til tal. Tal, som man ofte ikke kan forholde sig til. Ikke alene fordi de akkumulerede tal er store, men især fordi de omfatter geografiske områder langt fra vores eget lokalområde.

Sådan var det ikke, da den spanske syge hærgede over alt i verden i 1918-1919. I lighed med coronasmitten spredtes den spanske syge fra land til land og sprang fra person til person med en sådan fart, at hverken sygehuse eller plejepersonale kunne følge med. Mange døde, og sygdommens typiske dødsopfre var den yngste halvdel af befolkningen i aldersgruppen 15-45 år. Ærø blev også ramt. 51 ærøboer døde, heraf 37 fra Marstal Sogn.

På landsplan har man vurderet, at halvdelen af befolkningen – som den gang bestod af 3,1 millioner indbyggere – blev ramt af sygdommen. 15.000-18.000 mennesker døde af den spanske syge, men tallene kan ikke blive helt præcise, for dødsattesterne blev ikke altid udfyldt af folk med lægefaglig baggrund. Sygdommens udbredelse var stærkt påvirket af bebyggelsestæthed. Derfor blev folk fra de lavere socialklasser ofte ramt.

Den sociale slagside gjaldt imidlertid ikke på Ærø. Her ramte dødsfaldene vilkårligt i alle samfundsklasser. Marstal Sogn blev særligt hårdt ramt, og i morgen er det præcis 103 år siden, at den spanske syge kulminerede i Marstal med fem døde på blot en enkelt dag! En uge inden – den 1. november – var det første Marstal-dødsfald indtruffet. Den 26-årige fisker Jørgen Rasmussen aftjente værnepligt i København, så han var langt hjemmefra, da han døde og havde ikke kunnet videregive smitte lokalt. Det første offer i byen blev borgmesterfruen, Emilie Marianne Hansen, som døde den 2. november og efterlod sig mand og otte børn. Hun blev 57 år. Den 4. november døde 27-årige Anne Clausen fra Ommel. Hun var mor til tre små børn. Og så kom den uhyggelige 8. november, hvor et spædbarn og fire personer i alderen fra 20 til 33 år døde som følge af den spanske syge.

Det ældste af dødsopfrene fra 8. november hed Lorents Hansen Christensen. Han var ugift, 33 år og teknisk tegner på H. C. Christensens Stålskibsværft. Da han tre dage senere skulle begraves, døde hans 24-årige, ligeledes ugifte, bror, kontorist Carl Christensen. Og blot én dag senere døde også broderen Jørgen Olsen Christensen på 28 år. Fire måneder inden var han blevet gift med den 19-årige Gertrud Bager. De tre brødre var sønner af skibsbygmester og enkemand Jørgen Olsen Christensen, som nu måtte følge tre sønner til graven i løbet af bare fire dage! Hele byen følte med familien Christensens hårde skæbne.

Skolerne og en del butikker var lukkede, men i december 1918 åbnede skolerne igen. Epidemien så ud til at være faldet lidt til ro, og den 17. december blev der holdt mindegudstjeneste i Marstal Kirke. Navnene på 53 lokale ofre for den netop afsluttede Første Verdenskrig blev læst op. Herefter fulgte 35 navne, nemlig sognets ofre for den spanske syge på bare seks uger.

På Allehelgens Dag har vi lov at glæde os over, at det heldigvis ikke gik sådan, da coronasmitten ramte i foråret 2020. Men vi mærkede alle sammen, at pandemier ikke blot hører historien til. De er et vilkår, som den moderne verden også må acceptere. Ingen er urørlig, når smitten slår til.